

níky zbytků, které dle zákona zůstanou vyloučeny z vlastnictví, že tedy v zemědělství zůstane třída plných vlastníků v dosavadním smyslu slova.

Jest konečně jedno, jakým způsobem pokřtíme poměr neúplného vlastnictví; u nás se klade na různé křtiny právních institucí skutečně až malicherný důraz. Ale jest otázka: má v přítomné době republika odvahu a meč, aby veškerou půdu zemědělskou učinila předmětem nového právního poměru, který by nebyl vlastnictvím v dochovaném, tisíciletým vývojem utvořeném smyslu slova? Velice o tom pochybuji. Nejvýše by se mohla k tomu odvážit v příčině nabyvatelů nových. Ale pak se tvoří základ k třídnímu boji v zemědělství, k boji mezi vlastníky úplnými a polovičními. A to je věc, nadmíru odpovědná a nebezpečná pro klidný vývoj poměrů v budoucnosti. Vlastnictví snese jen jistou míru omezení, ale omezení toto — ospravedlněné vlastností zemědělské půdy jako životní podmínky národa a státu — bude trvale snesitelným jen tehdy, bude-li všeobecné. Zemědělský lid má ohromný význam pro život národa. Jest pramenem lidí duševně i tělesně nejsilnějších, nejzdravějších. Jest třeba pamatovati na to, aby tento lid upřímně jako dosud lnul ke své půdě, aby měl podmínky spokojenosti a štěstí. Praví-li se, že otázka sociální jest matematika, dovoluji si tvrdit naopak, že sociální otázka jest psychologie. Budoucnost ukáže, která z obou myšlenek je správnější. Jsem přesvědčen, že zkušební kámen života dá za pravdu té zásadě, kterou zde hájím proti studené zásadě sociální matematiky.

Ke všem těmto otázkám druží se řada otázek dalších, na něž může odpověděti jen odborník. Je to hlavně otázka, jaký význam pro výživu lidu a pro technický vývoj zemědělství má velkostatek, a dále, zda velkostatek v rukou individuálního vlastníka nebo pachtýře může býti rovnocenně nahrazen velkostatkem v režii státní nebo ve vlastnictví družstevním. Zde myslím, že se ani při nejobjasnějších a nejhlubších úvahách odborníků neobejdeme bez pokusu. Jest sice pravda, že tu jsou již mnohé vzory v cizině, které svádějí k následování. Ale jsou to soustavy, provedené v jiných zemích a s jinými lidem. Duše národa je základním článkem, základním živlem při všech těchto konstrukcích a také náš lid musí býti vyzkoušen. Zase tu přichází k rozporu mezi logikou a psychologií a zase rozhodují ve prospěch psychologie v lidu i lidového státu.

7. Konečně třeba se zmíniti o metodě zákonodárné. A tu bych rád viděl založenou na ryzi, jasné a plnoobsažné pravdě. Sociální neklid působí, že se naše zákonodárství ve mnohém směru uchyluje k politice kulatých slov, která mají teprve později dospěti k vyhraněnému smyslu. Lidu předkládá se namnoze veliký a krásný obal bez obsahu; do toho se vsunuje obal menší a zase menší, až na konec přijde vlastní, skutečně a životně jádro. Snad to hovoří metodě uklidnění, rychlého, prozatímního uspokojení. Snad je pravda, že pobouřená massa dá se na chvíli uspokojiti jakýmsi kornoutem, pro který se teprve připravuje ztravitelný obsah.

Ale to není metoda vychovávací. Pravda může býti ověřena jen shodou se skutečností života. Co odporuje životu, nestane se pravdou ani když se zahálí do roucha pravdy. Vychovávatí lid, to znamená, mluvit k němu přímo a jasně, vésti jej k poznávání pravdy a k účtu před ní. Jisté přikrašlování na úkor skutečnosti je snad

všeobecným zvykem při agitacích a na táborech lidu, ale snížití zákon na prostředek agitační, tvořiti zákon, který neupřímně zahaluje pravdu, to jest dle mého mínění hřích na mravním vývoji lidu a těžce se mstí. Podkopává víru v právo a právní řád, učí občanstvo, nepojímati vážně právní ustanovení a nevěřiti úplně tomu, co se prohlašuje ve slavnostní formě zákona. Učí to zálužnosti a obcházení.

Rozvažme dobře, co chceme; ale rozhodneme-li se pro určitou myšlenku, jděme za ní důsledně, poctivě a dle pravdy.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Soudní opatření podle § 168, obč. zák. teprve po narození nemanželského dítěte vydané nevyplňuje účelu tohoto ustanovení, třebaž návrh matčin podán byl již před porodem.

Nemanželská matka podala dne 13. února 1919 u soudu žádost, aby nemanželský otec přidružen byl ku složení předem částky potřebné ku krytí nákladů porodu a šestinedělí ve smyslu § 168, obč. zák. Žádostí bylo usnesením ze dne 27. května 1919 vyhověno, ač dítě její se narodilo již před tím, dne 2. května 1919.

Rekursní soud usnesení to zrušil.

Dovolacímu rekursu nejvyšší soud nevyhověl z těchto důvodů:

Soud rekursní správně vystihl účel ustanovení §u 168, obč. zák. ve znění §u 11, čís. nař. ze dne 12. října 1914 č. 276 ř. z. vylknuv, že právě v době bezprostředně po porodu život nemanželského dítěte nevíce jest ohrožen a matce pravidelně se nedostává prostředků ke hrazení nutných výloh porodem vznikajících, že proto, aby těmto nesnázám bylo odvoláno v zájmu dítěte a matky a aby v okamžiku narození dítěte byly tu peněžité prostředky k uhrazení nákladů v § 166. a 167, obč. zák. uvedených, matce přiznán byl nárok, aby již před porodem domáhala se na souložníku zálohy na krytí potřebných útrat.

Má-li býti dosaženo tohoto účelu, musí plnění nemanželského otce včas, totiž před narozením dítěte, býti zabezpečeno. V první době po sňatí matka nebývá s to, aby uplatnila příslušný nárok a je-li toho potřebí, soudně zjednal mu průchod, takže by nárok zpravidla pozdě byl uspokojen. Soudním opatřením podle §u 168, obč. zák. teprve po narození dítěte vydaným však zmíněný účel se nevyplňuje, třebaž návrh matčin podán byl před porodem.

Proto jest v přítomném případě rozhodnucím pouze a jedině okolnost, že v době, kdy prvý soudce učinil své usnesení (23. května 1919), dítě navrhovatelkou očekávané bylo již narozeno (2. května 1919), nikoli však okolnost, že smor o uznání otcovství, alimenty a náhradu škody zahájen byl teprve 15 srpna 1919. Opatření prvního soudu bylo dle toho, co vyloženo, bezúčelné, nemohlo býti ponecháno v platnosti a bylo soudem rekursním právem zrušeno.

Být i nemanželský ve svém rekursu stěžoval si jen do výše nložené jemu prvním soudem zálohy, byl soud rekursní podle §u 2., č. 5, čís. patentu ze dne 9. srpna 1854 č. 208, ř. z. nejen oprávněn, ale i povinen přihlížeti z moci úřední k tomu, že odpadl předpoklad §u 168, obč. zák.

Rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně ze dne 16. prosince 1919 č. j. R I 466/19-1.

R. z. s. Dr. J. Říha.

Zjišťování náhrady za vyvlastněné pozemky.

První soud stanovil k návrhu vyvlastnitelovu náhradu za jím vyvlastněné pozemky podle posledního způsobu jejich obhospodařování (jako louky).

Rekursní soud zvýšil náhradu s ohledem na to, že pozemků dá se použiti jako pozemků stavebních alespoň v budoucnosti, jelikož regulační plán města sahá právě až k pozemkům těm a že pozemky okolní na vyvlastněné pozemky takofka hraničící, již stavebními parcelami jsou.

Dovolacímu rekursu nejvyšší soud v rozhodnutí svém ze dne 28. ledna 1919 R I 18/18 nevyhověl uváživ:

Dle §u 4. zákona ze dne 18. února 1878 č. 30 ř. z. a §u 365, obč. z. musí vlastnictví věci za přiměřené odškodné býti po-